

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izlaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Vredništvo in upravnništvo Komenskega ulice št. 12.

Koral, bistvo in merilo prave cerkvene glasbe.

(Konec.)

Gridentski cerkveni zbor naroča klerikom, da se dobro priuče koralnemu petju. Enaka naročila dajejo tudi mnogi drugi cerkveni zbori. Zlasti pa imamo iz zadnjega stoletja, ko si je posvetna glasba že preveč dovolila v svetiščih Gospodovih, premnogo odlokov raznih cerkvenih zborov, ki nas opozarjajo na koralno petje kot edino pravo cerkveno petje. Citiral bom samo dvoje provincialnih zborov, od katerih pražki iz l. 1860 tako-le govori: „Sledeč tradiciji in postavam sv. cerkve smo v Gospodu sklenili in ukazujemo: Ker je petje, ki se imenuje cantus planus, firmus ali gregorianus, v posebni meri cerkveno, zato naj skrbe škofje in v zvezi z njimi cerkveni predstojniki, da se to izvrstno petje kolikor mogoče goji, zopet spravlja v veljavo in povspešuje. Radi tega so dolžne posebno stolne in večje cerkve v provinci se odlikovati v pravi porabi gregorijanskega petja, po vseh bogoslovskih in učiteljskih semeniščih pa naj nikoli ne dostaje priložnosti, kar najtemeljiteje se izobraziti v koralu.“ — Odredba kolinskega provincialnega zbora iz ravno istega leta se pa tako-le glasi: „Določamo in ukazujemo, da se gregorijansko petje zopet postavi v svoje pravo in da se bolj in bolj goji . . . Iz važnih vzrokov zatrujemo tako rekoč kot pravilo, da se gregorijansko petje poje skozi večji del leta, . . . da ne postane ono, kar bi moralo biti postava, izjema, in da ne postane tisto, kar bi moralo zavzemati le mesto izjeme, samo postava in navada.“

Kaj nam ne govorita ta dva odloka dovolj razločno in krepko, da naj goje koral tudi pevski zbori? — Dogaja se res žal na mnogih krajih, da jim služi koral samo še tam, kjer potrebujejo kakega mašila, kjer v trenutku ni družega na razpolago. Toda goditi bi se moralo nasprotno! Koral bi moral zavzemati prvo in najbolj častno mesto ter bi moral priti pri liturgičnih slovesnostih pogostneje na vspored nego druge skladbe. Razumeti pa je pod koralom v tem zadnjem smislu ne samo strogo enoglasno in večglasno harmonizirano koralno petje, temveč sploh vse koralno motivirane, koralu kolikor mogoče se bližajoče polifonične in homofonične cerkvene skladbe.

Toliko naj zadostuje v dokaz, da je koral res bistvo cerkvene glasbe.

II. Kakor pa Kristusove cerkve ni ustanovil duh tega sveta, tako je tudi ne sme duh tega sveta voditi. Potemtakem tudi v cerkveni glasbi ne sme biti merodajen. Cerkveno petje se mora bistveno razločevati od posvetnega, kakor se sploh razlikujejo vsi predmeti, koje je cerkev sprejela v svojo rabo od onih, ki služijo posvetnim namenom. Ker se prepeva na svetih krajih v čast najvišjemu in najsvetejšemu Bogu, ker najdalje vnema srca vernikov k pobožnosti in k zbranosti, mora imeti v ta namen potrebnih lastnosti. In take ima koral, ki zasluži vsled tega biti imenovan in veljati za merilo prave cerkvene glasbe.

„To je petje“, tako piše papež Benedikt XIV. v okrožnici „Annus, qui hunc vertentem“, „ki nagiba srca vernikov k pobožnosti; to je petje, katero, če se pravilno in dostojno vrši, pobožni ljudje raje poslušajo in višje cenijo nego kako drugo harmonično ali umetno petje.“

Koralne melodije so svete melodije, proste vsake strasti. V njih ne nahajamo nič hrupnega, nič razposajenega, tudi nikakega sledu kake sentimentalnosti. Nasprotno pa je vse lepo umerjeno in dostojno, sicer priprosto, a zdravo in krepko. Na zunaj skromen in navidezno reven hrani koral v svoji notranjščini bogate zaklade čudotvornih spevov. Zdaj te ti spevi napolnijo s sladko tolažbo, zdaj z zveličavnim kesom; potem pa te navdajo z nebeškim veseljem in s svetim navdušenjem.

Da res, koral je petje, sposobno vzbuditi v nas sveta čuvstva, dvigniti nas iz zemskih zmešnjav in težav v nadzemske svetove.

Nikakor pa ne smemo od koral pričakovati kakih čutnost dražečih, prijetno zabavajočih učinkov; o teh seveda koral ne vstvarja. In če se včasih dozdeva, da ni napravil na poslušavce nikakega vtisa, ali da je provzročil v nas celo nek odpor, — ni kriv tega koral sam po sebi, temveč kriva sta ali naša v čutnost in posvetno ničemurnost preveč zatopljenja človeška narava ali pa površno in leno proizvajanje koral. Tudi ta zadnja okolnost je mnogokrat vzrok, da nam koral ne ugaja ter nas ne gane. Toda v tem oziru je s koralom isto kakor z drugo glasbo, ker če se ga izvaja slabo in nemarno, tudi on ni niti za las boljši od kakeršnekoli druge slabo izvajane glasbe. Nek visok nemški cerkveni dostojanstvenik pravi: „Res, koral je vse, kar naredimo iz njega: lahko je dolgočasen, če se dolgočasno in slabo poje. Če se pa poje kakor bi se imel peti, tedaj je vzpodbuden in vnema k pobožnosti. Jaz sam sem v svojih mladih letih pristransko sodil o koralu; toda pozneje, ko mi je stolni kapelnik Weber v Mainzu dal priliko slišati res vzpodbudno koralno petje, me je ganilo taisto do solz in vzkliknil sem: „Zdaj vem, kaj je koral.“

Koralne melodije so nekaj v svoji vrsti dovršenega, nekaj izrednega, nekaj veličastnega; v primeri z drugo glasbo gotovo najbolj vredne dajati v katoliških cerkvah čast Najvišjemu. Nobena glasba na svetu ne more nadomestiti teh karakterističnih tipov, teh glasbenih oblik, katere vedno bolj in bolj spopolniti se je trudila cerkev skozi tisoč let in še dalje. Witt imenuje koral neminljivo, v svoji vrsti nedosegljivo mojstersko delo naravne muzikalne deklamacije.

Kedar hočejo svetni skladatelji izraziti najvišjo stopinjo čuvstev, puste takt in harmonijo in množico inštrumentov, da se more pevec gibati brez vseh ovir. Pa glejte! To je ravno sestav — gregorijanskega koralala, ki nima ni takta, ne harmonije.

O izrednih vrlinah koralala prepričani so zlasti glasbeni veleumi 16. in 17. stoletja kot n. pr. Palaestrina, Lasso, Allegro, Vittoria, naš Petelin (Gallus) in še mnogi drugi rabili večinoma koralne napeve kot vodilne misli svojim nesmrtnim delom. Koral jim je služil kot merilo prave cerkvene glasbe.

Ko je poslušal leta 1565. papež Pij IV. v sikstinski kapeli mašo „Missa Papae Marcelli“ zloženo od zgoraj imenovanega glasbenega velikana, Janeza Palaestrine, se mu je zdelo, da čuje angeljske glasove. „To so harmonije novega petja, katero je slišal apostelj Janez doneti iz nebeškega Jeruzalema, in katero nam je dal zemski Janez slišati v zemskem Jeruzalemu.“

Da pa bomo visoko vrednost koralala in to zlasti iz glasbeno-umetniško-estetiške strani še bolj spoznali, bo gotovo prav in modro, če zaslišimo tudi pohvalo, ki so jo izrekli koralu glasbeniki prve vrste v preteklem stoletju.

Komu ni znan izrek Mozartov, „da je pripravljen darovati vso svojo slavo, ko bi mogel veljati za skladatelja koralnih prefacij“? In znani operni komponist, žid Halevy je rekel: „Kako morejo katoliški duhovniki dopustiti v svojih cerkvah revščino naše moderne glasbe, ko posedajo vendar v gregorijanskem koralu najlepše religiozne melodije, kar jih zmore svet.“ — Kot kritik in komponist sloveči Francoz Hektor Bérlioz je zložil Requiem, ki mu glede veličine in moči ni para. Za „Dies irae“ in še posebej za kitico „Tuba mirum“ je porabil imenovani Bérlioz pri inštrumentaciji: 4 flavte, 2 oboi, 4 klarinete, 8 fagotov in 12 rogov; razen tega 4 manjše orkestre, ki sestajajo vsakeri iz 4 trompet, 4 tenorskih pozaven in 2 ofikleidov ter igrajo na štirih različnih višjih prostorih; konečno 16 pavk, 2 velika bobna, 1 tamtam in 3 pare rên. Pri gromenju osmih parov pavk se vidi, kot bi se zemlja odpirala, da da iz sebe svoje mrtvece; pri vrišču čveterih posebnih orkestrov na višavi pa se čujejo kot iz štirih svetovnih smeri pozavne, kličeče k poslednji sodbi. Učinek tega izvajaja je moral biti velikansk. Toda čujte!! Ravno isti Hektor Bérlioz, ki je zložil ta „dies irae“, ko si ga po ideji kot po izvajanju ne moremo misliti veličasnejšega in efektnejšega, taisti Bérlioz pravi, da se nič v glasbi ne more primerjati z učinkom koralnega „dies irae“. — In protestanski konservatorijski prof. Ant. Urspruch inenuje koral kar naravnost „večno merilo za pristnost vseh drugih, več ali manj modi podvrženih, kultu služočih umetniških izrazov.“

Kaj lepo kritiko o koralu je prinesla zadnji čas „Laibacher-ica“ (Laibacher Zeitung), pišoč o cerkveno-glasbenem koncertu pri oo. fraučiskanih povodom praznovanja 25letnice domačega cecilijinega društva. Piše namreč: „Ewig schön aber bleibt das Choral-Tantum ergo, das bis jetzt noch von keinem Compositeur durch ein besseres ersetzt werden konnte.“

Če tedaj sami papeži, kakor smo slišali, pripoznavajo in hkrati občudujejo visoko vrednost koralovo, če dalje največji glasbeni veščaki, in ne samo katoliški, ampak tudi drugih veroizpovedanj: protestantje, židje smatrajo koral kot glasbo, katera nadkriljuje vsako drugo moderno glasbo, — ali nismo

potem tudi mi vsi primorani pripoznati koralu prvo mesto ter ga sprejeti za merilo prave cerkvene glasbe?

Gg. tovariši! Mi izvajamo koralno petje že sedaj kot bogoslovci in ga bomo peli če Bog da, kot mašniki celo življenje. Prilike imamo dosti, da se ga dobro naučimo, da si ga popolnoma prilastimo. Graje vredno bi ravnal oni, ki bi pozabil na to imenitno dolžnost, ki bi bil v tem oziru lahkomišljen. Čaka nas kot služabnike sv. cerkve razen tega še druga dolžnost: skrbeti da bo tudi ostalo petje v cerkvi uravnano po določbah sv. cerkve, torej če že ne večinoma koralno ali koralno motivirano, pa vsaj nekoliko podobno koralu, da bo dostojno, resnobno, pobožno, da nam bo z eno besedo koral veljal za merilo vsega liturgičnega petja. Opozarjam vas pri tej priliki na to, da bi pač vsaka cerkev, oziroma vsak cerkveni pevski kor moral imeti knjigo „Graduale Romanum“, kjer se nahajajo koralni introiti, graduali, ofertoriji in komunije. Marsikje ni pri slovesnih latinskih mašah nikakega sledu več o teh prelepih koralnih spevih. Zato bo naša dolžnost čim preje jih zopet uvesti pri slovesnih sv. opravilih, kjer bodo razmere količkaj dopuščale. — Komur pa ne bo mogoče ukreniti vsega, kot bi bilo treba, naj stori vsaj to, da se bo odločno uprl in prepovedal v cerkvi vsako plesno glasbo, ali kakor je take vrste „cerkveno“ glasbo nazval Blaž Potočnik: „turško muško“.

Da, ko bi se gg. bogoslovci ne učili koralu že v semenišču, ko bi se ne seznanjali že tu s pravo cerkveno glasbo, ko bi ne imeli prilike slišati ob nedeljah in praznikih v stolnici dostojne, plemenite cerkvene glasbe, da, — potem bi se jim pozneje ne smelo šteti v zlo, če bi se zadovoljevali z vsako, tudi s slabo in cerkve nevredno glasbo. A razmere so hvala Bogu, kakor pravim, drugačne! Pri dandanašnjih razmerah se pač nihče ne more izgovarjati, češ, da ni imel priložnosti se priučiti potrebnemu cerkvenemu petju ali pa, da ni mogel spoznati volje sv. cerkve ozir. cerkvene glasbe. Nasprotno, bilo bi kar čudno in povsem neumevno, kako more duhovniku, brigajočemu se za vse drugo, edino le v duhu svete cerkve urejena glasba biti deveta briga!

Predragi tovariši! Pridno in vstrajno se tedaj urimo v koralnem petju in ne zadovoljujmo se s tem, da znamo peti psalme, antifone in zlasti mašne speve samo za silo! Kolikor moremo, toliko storimo! Ravno tako se tudi marljivo udeležujmo predavanj v našem zasebnem cecilijinem društvu, pri katerih se bomo poučili o raznih potrebnih zadevah cerkveno glasbene reforme. Saj meri vsa cerkvenoglasbena reforma tja, da bi na priprošnjo sv. Cecilije, ki se je obrnila proč od lascivne poganske glasbe, tudi naša cerkvena glasba krenila zopet na pravo stezo, da bi se zopet spoprijaznila s koralom.

Delajmo, da bo postal koral tudi pri nas, tudi v naših cerkvah, tudi pri naših bogoslužnih opravilih prvo, bistveno in merodajno petje!

Sv. Cecilija, zavetnica sv. cerkvene glasbe, pa nas bo podpirala, bo naše trude blagoslavljala ter nam izprosila od Boga, da se bodo uresničile nad nami besede opata Ruperta, ki pravi: „Eis, qui legitime canunt et sapienter psallunt, remuneratio erit carmen aeternum. — Onim, ki zakonito pojo in modro psalirajo, bo plačilo večna pesem.“

O estetiki glasbe.

(Dalje.)

1. Ritmus z ozirom na akcent. Kadar govorimo, dajemo zlogom, besedam in stavkom tak naglas, kakršnega zahteva misel, ki jo hočemo izreči. Naglašena beseda opozarja poslušalca, kje je glavni pomen onega, kar želimo povedati. Besedo, katero povdarjamo z naglasom, odlikujemo tudi s tem, da jej vtisnemo daljšo časovno dobo, da je izgovorimo zategneno in sicer namenoma, ker bi radi vzbudili za-njo večje zanimanje. Na ta način postavimo misel, ki se nam zdi važna, v prvo vrsto, druge okoliščine pa ostanejo v ozadju, prav tako, kakor razjasnuje slikar glavne dele podobe s svetlobo, postranske pa v senco. Toda akcent sam ne zadostuje, treba je, da se mu pridruži

2. Ritmus z ozirom na prozodijo. Dober govornik se ne zadovolji s samim naglasom, temveč vrejuje besede in stavke po gotovem, deloma priučenim, deloma prirojenem pravilu. Misli, katere izraža, se vrstijo v daljših ali krajših stavkih, besede se izrekajo sedaj hitro, sedaj počasi, vmes nastajajo vzklici, vprašanja in odmori. Iz tega razvidimo, da se vže v govoru z akcentovim ritmusom spaja prosodični; zato imenujemo zvezo obeh retorični ritmus.

Enako je v glasbi. Ker temelji glasba najstarejših narodov z gregorijanskim petjem vred na retoričnem ritmusu, mora poslednji prevladovati tudi v kompoziciji. Glede časovne jednote ali takta se smatra tridelno merilo bolj popolno nego dvodelno. Posvetni glasbi je takt tako priljubljen, da ga ne more pogrešati, liturgično petje pa se izvaja lahko brez njega.

2. Dinamika.

Glasba bi bila dolgočasna, ako bi nastopal glas vedno v isti moči, kakor je dolgočasen tudi govornik, ki ne daje besedam nobenega povdarca. Človeški glas je zmožen, da izraža čutila krepko ali slabeje, trdo ali mehko, z naraščajočo močjo ali pojemaje. Ta lastnost se imenuje dinamika. Vsako glasbeno orodje ima vsled mehanične naprave sebi lastno dinamiko, toda nobeno nima v sebi one oživljajoče moči, kakor jo ima človeški glas.

Dinamika naj se rabi vedno na pravem mestu. Kakršne vsebine je misel ki se izraža v govoru ali glasbi, taka bodi tudi dinamika. Ona daje pripovedi, pouku, opominu, začudenju itd. značaj in življenje. Izrazi piano in forte se torej ne določujejo poljubno, temveč le ondi, kjer so vtemeljeni. Skladatelju pravzaprav še treba ni, določevati dinamičnih znamenj, ker se nahajajo že v kompoziciji. Razumni pevovodja jih bo sam dobil ter pri dirigovanju dal skladbi oni izraz, ki -ga je nameraval skladatelj. Zato bi se lahko reklo: Kolikor manj dinamičnih znamenj, toliko bolje. Dostavljajo naj se le tam, kjer so res potrebna. V liturgičnem petju se nikjer ne nahajajo, ker se morajo ravnati po vsebini besedila. Tudi stari mojstri jih niso vporabljevali, ker so vpoštevali, da se bodo bavili s skladbo tisti, ki jo razumijo.

Harmonija.

Rekli smo o melodiji, da se nahaja njeno bistvo že implicite v govoru. Tudi o harmoniji se lahko trdi, da so njene prvine skrite v govoru. Govornik, pri katerem sledijo glasovi v pravilni vrsti drug drugemu, daje vsaki besedi

povdarec, ki ga mora imeti. Glavne pojme izrazuje krepko, postranske s slabjšim akcentom. Vsi povdarci soglašajo med seboj, čujejo se prijetno za uho, so harmonični. Vsak v melodičnem oziru dobri govor je tudi harmoničen.

Iz tega sklepamo:

a) Akopprav nam podaja fizika mnogo navodil glede harmonične vporabe, je vendar bistvo harmonije obseženo v človeškem govoru.

b) Harmonija ni barbarična iznajdba, kakor trdi Rousseau, temveč je v najtesnejši zvezi z govorom ter obstoji že toliko časa, kolikor človeški govor.

c) Kar so učili o harmoniji stari glasbeni pisatelji, ki še niso poznali fizikalično-akustičnih pravil, so naravne in še sedaj veljavne posledice njihovega opazovanja.

d) Kolikor bolj se oddaljuje harmonija od svoje glavne podlage, od trizvoka, toliko bolj je nenaravna in toliko manj sposobna za svojo vzvišeno nalogo.

(Konec prihodnjic).

Razglas vis. čast. škofijstva tržaškega o jeziku pri službi božji.

Vsak predstojnik župne ali kapelanijske cerkve naj pošlje „v roku dveh mesecev“ škofijskemu ordinarijatu potom dekanijškega urada natančno po sledečih točkah izdelano poročilo in sicer bodi razločno zabeleženo:

1. glede sv. maše:

a) glede „tihih maš“, v kojem jeziku se čitajo, v kojem poje ljudstvo med sv. mašo in iz katere knjige so ti spevi.

b) glede „petih sv. maš“ bodisi z asistencijo ali brez iste, v katerem jeziku se darujejo in v slučaju rabe različnih jezikov, v katerem jeziku se opravljajo posamezni deli sv. maše, kakšen misal ali liturgična knjiga se rabi, kje in kedaj so te knjige izšle, s kakimi črkami so natisnene in katera cerkvena oblast jih je potrdila.

Istotako je treba poročati, v katerem jeziku se odgovarja in poje, kor ali ljudstvo „Introitus“, „Kyrie“ „Gloria“ itd. in odkod so vzeti ti komadi petja. Posebej naj se še zabeleži, kako se opravljajo glede obreda in jezika maše „de Requiem“, kaj in v katerem jeziku poje kor ali ljudstvo pri takih mašah in iz katere knjige se zajemlje besedilo petja. Isto naj se zgodi glede obredov velikega tedna.

2. Glede „izpostavljenja „Najsv. Zakramenta“ naj se opiše obred, ki je v navadi, dalje naj se pove, kaj poje ali moli duhovnik in ljudstvo v petju in odgovarjanju. Isto glede „slovenskih večernic“.

3. Glede „ostalnih cerkvenih opravil“, deljenja sv. zakramentov in blagoslovil, pogrebov, sprevodov, škropljenja z blagoslovljeno vodo itd. naj se navede, v katerem jeziku se vrše posamezni obredi, katero knjigo ali obrednik rabi duhovnik, kje in kedaj je ta obredna knjiga izšla in od katere cerkvene oblasti je potrjena.

Kjer se rabi v sv. opravilih slovanščina, in sicer takozvani „schiavetto“, je treba (poizvedeti), iz katerega časa je še ta jezik vpeljan v posameznih opravilih in iz katere knjige so vzeti posamezni deli; če se rabi „staroslovenščina“, je treba istotako dokazati, kedaj je došla v rabo in je li bila njena uporaba kedaj prekinjena. Opiše naj se tudi knjiga, ki se rabi, t. j. s kakošnimi črkami je tiskana, kje in kedaj je izšla in bila potrjena.

Če kdo meni, da se je v nekaterih cerkvah prejšnje čase rabil privilegij staroslovenščine kot liturgičnega jezika, naj dokaže s trdnimi dokazi, koliko časa je rabila duhovščina in ljudstvo glagolico, kedaj je bila opuščena in kateri jezik je stopil na njeno mesto; „taki dokazi“ so: a) glagolski misali in obredniki; b) župne matice, ki so se morda kaj časa pisale z glagolico; c) napisi in grobni spomeniki; d) izpovedanje starejših in verodostojnih mož, katere je treba pod prisego izprašati.

Vse to se mora z duhovsko verodostojnostjo (sub fide sacerdotali) sporočiti, in vsakega naj vodi pri tem delu edino le ljubezen do matere cerkve in vroča želja doseči resnico, nikar pa človeška strast.

„Nihče pa ne sme“ niti po proglašenju odlokov sv. stolice na lastno roko, ne da bi za to vprašal škofijsko kurijo, kaj spremeniti ali obnoviti; izvzemši, če hoče kedo v onih cerkvah, v katerih je brez ugovora in od starih časov navada, da se pojeta list in evangelij iz „schiavetta“ v smislu odloka z dne 5. avg. 1898. art. 10. peti ista rajše v staroslovenskem jeziku; a tudi v tem slučaju naj se „že poprej“ obvesti škofijska kurija in naj se predloži v pregled knjiga, ki se misli uporabiti

Kvišku torej, preljubi bratje, Gospod naj blagoslovi delo, kojega zvršiti ste poklicani. „Resnico samó in mir ljubite“ (Cah. VIII, 19.) pravi Gospod vsemogočni. Mudite se tedaj v molitvi, pobožno premišlujte ne le odloke same in navod, ampak tudi duha, kojega naj imajo dušni pastirji, ki ne smejo imeti pred očmi drugega, nego da se vravnava po duhu cerkve, ki ravna z nami kot dobra mati in nas srečno vlada kot najvišja oblast.

Tej oblasti ugovarjati je greh in proti njeni volji ravnati je zločin, ki dovede v nevarnost odtrgati se od one tesne resnično svete in katoliške edinosti, ki je bila ponos našim očetom. „Ne more imeti Boga za očeta, kdor nima cerkve za mater“. (Ciprijan: o edinosti cerkve).

V Trstu, dne 25. marca 1903.

† Francišek Ksaverij, škof.

Dopisi.

Iz Belokrajine. — Preteklo bode kmalu tri mesece, odkar je umrl mož, kateri je vreden da se ga tudi „Cerkveni Glasbenik“ nekoliko spomni; zakaj trudil se je in pospeševal cec. idejo povsod, kjer je služboval. V torek dne 3. marca raznesla se je jako žalostna novica, da je namreč velečastiti g. dekan Matej Sitar izdihnil svojo blago dušo.

Rajnski g. dekan je bil rojen na Ježici dne 19. avgusta l. 1860., v mašnika posvečen 1884. l. Nato je služboval kot kapelan v Polhovem gradu in na Vrhniki. Kot ekspozit dve leti v Šempetru na Krasu L. 1893. je nastopil župnijo Št. Jurje pri Grosupljem, kjer je služboval 7 let. Ko je l. 1900 šmarski preč. g. dekan Drobnič šel v pokoj (sedaj tudi uže mrtev), preselil se je r. Sitar kot župnik in dekan v Šmarije, kjer je ostal do zadnjega med svojimi župljani.

Pokojnik je bil dobro znan kot strokovnjak v cerkveni umetnosti. Bil je tudi jako vnet cecitijanec in mislim da ga ni bilo obénega zbora Cec. društva, da bi ne bil on pričujoč. Prav toplo je tudi priporočal organistovske shode po dekanijah. In ko so se ti shodi pričeli v njegovi dekaniji, bil je vselej tudi sam pričujoč, ter navzočim organistom dajal pogum in navodila do zboljšanja cerkvene glasbe. Pri 11. obénem zboru Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo priporočal je to-le: 1. Organistom morala bi se dati prilika, da se večkrat udeleže kake cerkvene slavnosti, pri kateri se čuje resnobna cerkvena glasba. 2. Organist in župnik naj bosta v tesni zvezi in podpirajta drug drugega. — To kar je on drugim priporočal, se je tudi sam natančno po tem ravnal. Svojemu organistu je bil vedno desna roka. Še so mi dobro v spominu njegove besede in njegovo navduševanje za glasbeno umetnost. K pevskim vajam je tudi večkrat sam prišel ter pevce navduševal k vstrajnosti. Sam je bil jako dober pevec in posebno izvrsten koralist.

Kot duhoven je bil jako vesten in natančen v cerkvenih stvareh, v družbi pa kaj prijazen in dovtipen in zaradi tega imel jih je vedno dovolj okoli sebe.

In sedaj ni ga več med nami; Bogu je bil ljub, in poklical ga je v najlepši moški dobi k sebi po zasluženju plačilo, katero, kakor upamo, je obilno prejel.

Al. Mihelčič, organist

Razne reči.

— † Vsled neljube pomote prinaša C. Gl. šele danes tužno vest, da je veleč. gospod Matej Sitar, dekan v Šmariji (pri Ljubljani) po daljšem bolehanju dne 3. marca t. l.

mirno v Gospodu zaspal. Rojen l. 1860 na Ježici, obiskoval je vse šole v Ljubljani ter bil v mašnika posvečen l. 1884. Že kot dijak bavil se je pridno z risanjem, petjem in s cerkveno umetnostjo in vse to dobro porabil kot mašnik za lepšanje cerkvâ in poveličanje službe božje. Ker je na drugem mestu tega lista njegov bivši organist sicer kratko a lepo opisal vrlega rajnega, pristavimo tu le toliko, da Cecil. društvo jako obžaluje smrt svojega vzornega člana in podpornika in mu želi kot plačilo večni raj.

— † Dne 27. aprila t. l. umrl je po kratki bolezni veleč. g. Jožef Kerčon, župnik v Predosljih pri Kranju. Bil je blagi pokojnik ne le zlatomašnik, kinčan z zlatim zaslužnim križcem s krono, temuč bil je tudi zlata duša, pobožen in svet duhovnik, nad vse vnet za čast božjo v cerkvi in zunaj nje. Bil je skozi vsa leta član Cecil. društva in naročnik C. Gl. — Have pia anima!

— † P. Teodor Schmid S. J. je dne 9. aprila t. l. v Feldkirch-u na Pradarlskem za plućnim vnetjem umrl. Bil je učenjak v bogoslovskih vedah, izvrsten učitelj, priljubljen kot cerkveni govornik, veščak kot glasbenik in kritik in pri vsem tem ves čas svojega življenja pokoren in skromen član družbe Jezusove. Rojen l. 1837 v Dillingen-u kot sin organista mestne župnije, postal je jezuit l. 1857. Še le l. 1870. je jel vporabljati svoje izredno glasbeno znanje v svojem redu, a bavil se je z glasbo potem ves čas do lanskega leta. V penzjonatu „Stella matutina“ vodil je petje in instrumentalno godbo z nenavadnim vspehom. Pisal je mnogo in temeljito v „Kirchenmusikalisches Jahrbuch“, „Kirchenchor“ in „Stimmen aus Maria-Laach“. Skladal je mnogo in dobro, toda tiskan je le en sam opus. Zložil je med drugim tudi 10 igrokazov s petjem za domači zavod: in pri dijakih tako dobro zadel na pravo struno, da so jih jako radi predstavljali ne le doma, ampak tudi zunaj penzjonata. Akoravno se je P. Schmid v prvi vrsti bavil z glasbo, vendar pa se je pri lastni mu vsestranski izobrazbi in nenavadni duševni moči njegovo delovanje raztezalo tudi na šolo, leco in spovednico, in to z velikim vspehom. Sredi njegovega neumornega delovanja je smrt pobrala pobožnega redovnika, čegar zemski ostanki zdaj počivajo na pokopališču zavoda „Stella matutina“ v Feldkirchu. R. l. P.

— Drugi podpredsednik „Občnega Cecil. društva“ veleč. g. Karol Cohen, stolni vikar in kapelnik v Köln-u je imenovan radi velikih zaslug za cerkveno glasbo tajnim komornikom Nj. Svetosti. Gratulamur!

— Pri dvorni župni cerkvi sv. Avgustina na Dunaju je postal kapelnik in naslednik svojega očeta g. Kristijan Eder. Bode-li posnemal cerkveno-glasbeno strujo svojega očeta? — Upajmo, da ne.

— Nova velika cerkev (Dom) v Berlinu dobi baje orgle s 113 glasovi. Izdelala jih bode tvrdka W. Sauer; veljale pa bodo 130.000 mark.

Oglasnik.

XII Praeludia super antiquas cantilenas polonicas etc. Za orgle zložil Fr. Walczyński, kanonik stolne cerkve v Tarnovu. Op. 54. Cena 1 K 20 v. Dobiva se v knjigarni Sigismund Jeleń v Tarnovu (Tarnów v Galiciji). — Zopet mili glasovi v lahki in prijetni harmonizaciji. Gospod skladatelj, nam vsem že dobro znan, si je izbral lepih poljskih Marijinih pesmic, da je splete Materi božji v dražesten venček za orgle, ta kraljevski instrument. Organisti dobijo v tem zvezku nove krasne in izvirne predigre v najnavadnejših tonovih načinih, torej — naj si jih kupijo!

Listnica vredništva.

Če. gospode prijatelje prosimo dopisov. Običajni velikonočni prihi so letos izostali.

Današnjemu listu je pridana 5. številka priloge.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaža Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.